

POSUDEK OPONENTA
Bakalářská práce
Karla Kameníková
Samohláskové skupiny v dnešní španělštině
ÚRS, FF UK
2024

Studentka se ve své práci věnuje vokálům a vokalickým skupinám ve španělském jazyce. Téma zaměřené na studium a výzkum fonetických a fonologických jevů je možné považovat za jedno z nejtěžších v oblasti lingvistiky, proto studentce náleží uznání, že se zaměřila právě na výzkum hlasových jevů v tomto jazyce.

Délku práce tvoří 52 stran, přičemž zhruba jedna polovina je věnována teoretickému pojednání s následným praktickým výzkumem. Práce je rozdělena do čtyř hlavních kapitol a dále jsou obsaženy přílohy a seznam tabulek a grafů. Použitá literatura zaujímá v práci jednu normostranu.

V části teoretické nás studentka seznamuje s vokalickým systémem a jeho komparací se systémem českým, včetně akustických a artikulačních charakteristik samohlásek, dělení slabik a samohláskových skupin, u nichž dochází často k výslovnostním změnám; synalefě, synerézi či dierézi. Studentce náleží uznání za vlastní klasifikaci synalefy do více skupin, a ne pouhé parafrázování odborné literatury.

Originální a nejpřínosnější částí celé práce je část praktická, kde studentka zkoumá prostřednictvím lingvistického průzkumu a dotazování schopnost „správného“ vyslovení samohláskových uskupení ve španělském diskurzu u respondentů z řad studentů filozofické fakulty, Ústavu románských studií.

V kapitole 4 je vytyčen hlavní cíl práce – jak čeští mluvčí španělštiny dokážou v mluveném projevu rozlišovat mezi diftongem a hiátem s třemi nastíněnými hypotézami: a) v češtině je daleko méně diftongů, lze tedy očekávat, že čeští mluvčí budou některé pro ně neobvyklé diftongy vyslovovat nenáležitě, b)....lze očekávat, že mluvčí nebudou rozdíl mezi diftongy a hiáty dostatečně vnímat, ... nebudou dostatečně ve výslovnosti rozlišovat, c)nahrazování hiátů diftongy bude odrážet pouze výslovnost pokročilejších českých mluvčích.

Součástí průzkumu se stalo celkem 20 respondentů z čehož 18 studentů španělského jazyka na ÚRS a dva rodilí mluvčí, přičemž výslovnost všech dotázaných byla analyzována na základě čteného textu o délce 27 vět.

Studentka velmi precizně vybírala příklady z korpusu CORPES XXI a to tak, aby byly zastoupeny všechny typy diftongů a hiátů ve španělštině, navíc studentka rozlišovala při výzkumu diftongy na švu slov a dále uvnitř slova. Tento fakt svědčí o precizní přípravě materiálů pro následné zkoumání zvukových jevů. S ohledem na následné analyzování získaných dat z pohledu několika odlišných proměnných; respondenti obdrželi dotazníky, ve kterých studentka zjišťovala: délku studia španělštiny, přímého kontaktu se španělštinou prostřednictvím rodilých mluvčích ve výuce a mimo ni včetně pasivního vstřebávání jazyka z filmů a dále délce pobytu ve španělsky mluvící zemi. K analýze byl použit program Praat.

Výsledky průzkumu studentky prokázaly, že čeští mluvčí španělštiny nemají problémy vyslovit španělské diftongy, avšak, přestože uvnitř španělských slov respondenti vyslovovali zpravidla správně, na švu slov tomu tak nebylo. Co se týká anti-hiátové tendence ve výslovnosti českých respondentů, byla prokázána jak u studentů bakalářského, tak magisterského studia, přičemž nerozhodovala délka studia španělštiny.

Po stránce formální bych doporučila jednotnost v citování použitých primárních a sekundárních zdrojů. V práci nalezneme citace pod čarou, dále citace v textu a na jiných částech textu citace bez uvedeného

zdroje (str. 14, 16, 18) nebo je uveden nesprávně (str. 11, 13, 23) či na nesprávném místě (str. 9, 10, 17). Citace pod čarou jsou nejednotné, opakují v přímém sledu totožný zdroj čerpání dat, přičemž někde je odkazováno na opětovné použití zkratkou *ibid.* (str. 8 versus 11), avšak jinde nikoliv.

Vzhledem k faktu, že při výzkumu bylo zkoumána, analyzována a porovnávána výslovnost českých studentů s vzorovou výslovností rodilých mluvčích španělštiny, jak je uvedeno v abstraktu a dále rozvíjeno v samotné analýze výzkumu, chybí v práci přesná definice termínu „vzorová výslovnost“ či „výslovnost jako by vyslovil rodilý mluvčí“; terminologii, kterou studentka napříč prací používá. Jak sama studentka uvádí, každý ze dvou rodilých mluvčích vyslovoval některé části analyzovaného textu jiným způsobem, docházelo k anti-hiátové tendenci u jednoho z nich v určitých případech a jiným odlišností u druhého rodilého mluvčího. S ohledem na specifikaci terminologie by bylo vhodné také přesněji vymezit termín „pokročilost“ v souvislosti s úrovní španělštiny u zkoumaných respondentů, kdy doba studia jazyka samotného a doba studia na filozofické fakultě byly prokázány jako nerelevantní, avšak nebyla navržena jiná přesnější definice či čerpáno z odborné literatury, aby v práci nedocházelo k nejednoznačnosti.

Po stránce jazykové bych nedoporučila v současné době gendrově nevyvážené používání slova „Španěl“, přičemž se v práci odkazuje obecně na obyvatele Španělska, a ne pouze na zástupce mužského pohlaví. I toto odkazování pouze na obyvatele Španělska je zde nevhodné, jelikož výzkum je zaměřen obecně na španělsky mluvící obyvatele. Dále je vhodnější ve výzkumných pracích vynechat *ich-formu*, ale použít raději 1. osoby mn. č. či opisu trpným rodem.

Praktická část byla jistě časově i organizačně velmi náročná a studentku je třeba pozitivně hodnotit za přesné rozlišení vyslovování diftongů a hiátů v nahrávkách, což může být často obtížné i pro zkušené mluvčí (příklad str. 32 – *yo* vysloveno diftongicky nebo palatálně)

V praktické části bych navrhla přesnější strukturu metodologie dle španělských zvyků; přestože je práce psaná česky, pojednává o tématu z oblasti španělsky mluvícího světa. Z toho důvodu bych doporučila v kapitole čtyři rozdělení metodologie na podkapitoly – cíle, hypotézy (vyjmenovat veškeré zkoumané hypotézy), postup a proces (detailnější postup výzkumu, popis dotazníku, časová náročnost nahrávání, atd.), respondenti (detailnější specifikace mluvčích včetně specifikace ověřovací skupiny dvou rodilých mluvčích), jejich původ, atd.), analýza a výsledky (neprolínat analýzu a výsledky s diskuzí či závěrem), závěr.

V souhrnu považuji práci za velmi zdařilou a zaměřením náročnou. Studentka projevila schopnost samostatného výzkumu v oblasti výslovnostních odlišností mezi českými studenty španělského jazyka, včetně ověřovací skupiny rodilých mluvčích.

Otázky k obhajobě:

1) Jak byste charakterizovala vzorovou výslovnost španělštiny ve vaší bakalářské práci?

2) Popište, jak probíhala práce s fonetickým programem Praat, jaké byly jeho výhody, případně úskalí při použití ve vašem výzkumu.

Navrhuji známku- 2.

PhDr. Štěpánka Rubešová, Ph. D.